לשם עצים והא איכא שיריים דבעי א] *מילינהו ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויה דפריק ליה,דפריק ליה היכא ב] אי גוואי קא *מעייל חולין לעזרה אי אבראי איפסיל ליה ביוצא לעולם גוואי וחולין ממילא הויין, והא *אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני יתיב רב רחומי קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בר תחליפא ונימא אשם זה יהא אשם תלוי, ש"מ מאן תנא דפליג עליה *דר' אליעזר ג] רבי שמעון הוא דאמר *אין מתנדבין אשם תלוי, ד] אמר ליה תורה תורה אימרי בדיכרי מיחלפי לך: **מתני'** *איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה ר' אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרים תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ה]: **גמ'** מ"ט דרבי אליעזר *אמר קרא ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח ו] לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים ורבנן מיעט רחמנא אותם אותם הוא דאי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים אבל מידי אחרינא לא, ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך כבש כמזבח אבל מידי אחריני לא ורבנן ז] תרתי שמע מינה; מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה שיקרבו ברובע ונרבע שלא יקרבו, על מה נחלקו על איברי עולה תמימה שנתערבו באיברי בעלת מום שרבי אליעזר אומר יקרבו ורואה אני ח] *למעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרים לא יקרבו ורבי אליעזר מאי שנא רובע ונרבע דלא חזו, בעלת מום נמי לא חזי ט] אמר

לשם עולים. והאי דנקט ט] לישנא דעולים ולא נקט לשם מים משום לישנא דקרא דאותביה מכל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח אי אתה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית אשאור ודבש הכתוב ברא המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קאי ואדרשה דכל תקטירו: **שיריים.** הך פורתא מה שהוסיף אחר קמילה ולמאן נדבה הוה ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמילה קא שרי להו: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע י] הלוג נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחולל על מעות הללו דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה ואי קשיא למה לי כולי האי דקמיץ ברישא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשויי כל הני, ליעבד ברישא כל צרכי מצורע והדר יא] נימלייהו וניקמוץ וניקטר ולא בעי למיפרקיה: איכא לתרוצי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאכל קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ ברישא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן: **ואמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפ' כל התדיר (דף צא.) והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה: **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על ספק עבירה שבידו כר"א דאמר בכריתות (דף כה.) מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא יב] מביא קדשים לבית הפסול: **תורה תורה.** כלומר היכן היא תורה של אדם גדול כמותך: **אימרי בדיכרי קא מחלפין לך.** כבש בן שנתו מיחלף לך באיל בן שתי שנים, אשם מצורע כבש בן שנתו הוא והיאך יכול הוא להתנות עליו באשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים: **מתני' יתן למעלה.** על המזבח: **ורואה אני את בשר חטאת.** שהוא בבל תקטירו כאילו הן עצים דכיון דלא להקטרה מכוין שרי: **ויצאו לבית השריפה.** דלית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בבל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ונעשה הבשר שיריים יג]: **גמ' ואל המזבח לא יעלו.** בתר "לא תקטירו ממנו" דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב: **אותם.** ברישא דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ושאור ודבש קאי כלפרישית לעיל מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לכל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה לשם עולים: **אבל מידי אחרינא לא.** אבל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי: **ורבי אליעזר.** להכי כתיב אותם יד] למעוטי שאור ודבש למעוטי שיריים מאזהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה כבש כמזבח כדתניא בתורת כהנים אין לי אלא מזבח, כבש מניין תלמוד לומר אל המזבח: **ורבנן תרתי שמעינן מינה.** דמיעוטא דאותם אכל מאי דכתיב טו] (בההיא) קרא קאי [וכי] היכי דממעט שיריים מאיסורא דריבויא דכבש כמזבח ממעט להו נמי מאיסורא דהעלאה לשם עולים דנפקא מהאי קרא: **מתני'.** דקתני טז] [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני נמי איברים בבעלי מומין לרבי

דלוג הוי כלי שרת כדאמרי' בפ"ק דמנחות (דף ז.) ובפ' שתי מדות יז] (שם דף צ.) וי"ל דכלי שרת אין מקדשין אלא מלאין דלא מצטרף להתקדש האי פורתא עם האחר שכבר נתקדש אי נמי האי פורתא מנח ליה בלוג לשם קדושת דמים והשתא משמע הכא דאע"ג דלא קדיש למזבח לא הוי כחולין בעזרה מאחר דקדוש קדושת דמים כדמסיק: **וחולין** ממילא הוא. וכי האי גוונא משני בפ' התכלת (שם דף מח.) גבי שחטו שני כבשים על ארבע חלות דשתים מהן נאכלות ע"י פדיון וכי האי גוונא משני בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי ביכורים דמקדיש להו ותימה דבפרק התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה ופריך ולייתי לחם ולימא אי הך *קמייתא תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין ומשני וכי מכניסין חולין בעזרה והשתא אמאי לא מקדש להו והדר פריק להו וכן בפ' הזרוע (חולין דף קל.) דקאמר טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין חייבין בחזה ושוק הא בעי תנופה היכא ליניפינהו אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגוואי קמעייל חולין בעזרה אמאי ליקדשינהו והדר ליפרקינהו ומיהו התם ניחא יח] *דמקרא קא דריש וזה לא חייבה תורה אבל עוד קשה בפרק בתרא דמנחות (דף קד:) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מנחה של ששים עשרון דברי חכמים רבי אומר כו' וקאמר* דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה דרבי סבר דאסור להכניס חולין לעזרה ואסור לערב חובה בנדבה והשתא ליקדשינהו קדושת דמים והדר לפרקינהו וי"ל דגבי תודה לא בעי למימר דמקדישה ופריק גזירה שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בההיא דפ' בתרא יט] (גז"ש) שיש שם שיעור מנחה אתי למימר שיש לה פדיון אבל הכא דליכא שיעורא ידעי דהא דיש לה פדיון משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש קדושת הגוף וכן בביכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין ביכורים נפדין כתרומות ומעשרות דהשתא נמי לאחר פדיון אין נאכלין אלא לכהנים וליכא למיטעי מידי וכן בההיא דהתכלת (שם דף מח.) גבי שחטו שני כבשים על ארבע חלות ידעי דלא קדשי אלא שתים ובלחמי תודה דלא קדשי אלא ארבעים ואין להקשות כ] הנך שיריים דהכא דליפרקינהו לשם עלים חדא דרחמנא אמר דליכלינהו למטה ועוד דלא שרינן לשם עלים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כגון איברי עולה באיברי חטאת*): **תקוני** גברא שאני. תימה אי דאורייתא קאמר ר"ש אין מתנדבין שמן היכי שרי משום תקוני גברא ועוד כיון דאין מתנדבין חולין גמורין הוו: **מאן** תנא דפליג עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא. וההוא דקדושין (דף נה.) דבהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דמשמע התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא לריך לומר דפליגא אדר' אליעזר דאי מתנדבין לייתי *בהמה וליתני באשם תלוי: **ורבי** אליעזר אותם הוא דרבאי לך כבש כמזבח אבל מידי אחריני לא. וא"ת מה סברא היא זו לר' אליעזר כא] דאותם לא קאי אכולהו ולריח ניחוח דבתריה קאי אכולהו אפי' אשיריים ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להחמיר בשיריים טפי משאור ודבש ודרשא דכבש כמזבח חומרא היא ולא קאי אלא אשאור ודבש דחמיר: **ורבנן** תרתי שמעת מינה. הך סוגיא כרבי אליעזר דאמר בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף נז:) המעלה מכולן ע"ג הכבש פטור ור' יוחנן מחייב התם והא דקאמר התם ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה הוה ליה למימר דאיצטריך כב] לכדדרשינן הכא רבנן אבל ניחא ליה לשנויי אפי' כר' אליעזר ועוד בכמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה לעיל דמשני דמסיק לשם עלים ובפרק *(שני) דמנחות (דף כ.):

*) וע"ע תוס' פסחים סו: ד"ה מביאה ותוס' ב"ב פא: ד"ה ודילמא ותוס' מנחות כח: ד"ה חולין ועוד תוס' שם פ: ד"ה וכי ותוס' חולין קל: ד"ה אי ותוס' תמורה כג: ד"ה אוכלין

הכא

מסורת הש"ס

[מנחות מח. וש"נ]

[לקמן צא. מנחות קד:]

[כריתות יח.]

מנחות מח.

לעיל עו: [ע"ש לע"ק]

[צ"ל את בשר בעלת מום למעלה כו' וכן העתיקו תוס' בחולין ע. ד"ה מ"ט]

נוסחאות רש"י כת"י

תורה תורה. אתה שאומרים עליך שאתה בקי בתורה:

צ"ל נרבות שאור ודבש ולמעוטי שיריים כו' צ"ק

בהסוא קרא צ"ק

[צ"ל בתרא דמנחות קו:]

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ח:

מא ב מיי' פ"ז מהל' פסולי המוקדשין הלכה כ:

מב ג מיי' שם פ"ב הל' י ופ"ס מהל' איסורי מזבח הלכה ד:

מג ד מיי' פ"ז מהל' פסולי המוקדשין הלכה כא:

צ"ל דקיימא צ"ק

צ"ל דקרא קדריש צ"ק

[שם קו.]

שיטה מקובצת

א] דבעי מיכלינהו ואיכא הך פורתא דלא קמיץ. וא"ת ולוקמא דעשה הזאה שבע תחלה ואח"כ מילא וקמץ [ואולי] כל הני פירכות דלעיל וי"ל כיון דשמא נדבה הוא א"כ אין לזלזל בו לכתחלה בלוג ליתן כלום קודם קמיצת הקומץ מאחר דסופו לעשות ממנו עבודת מזבח גנאי הוא אם לא עשה עבודת המזבח ראשונה: ב] אי גוואי קא מעייל חולין בעזרה. וא"ת עד דקשה ליה ספדיון בפנים תקשי ליה דמתחלה הכנסת ההוא פורתא לעזרה כדי למלאות הלוג אחר קמיצה היאך מכנים בעוד שהוא חולין בעזרה וי"ל דמעיקרא מקדיש קדושת דמים ולא הוי חולין בעזרה דהכי משני בפ' המוכר [את] הספינה וא"ת אמאי לא מתנה מעיקרא אם אין מצורע דלהוי כל השמן של הלוג (מקדיש) [קדיש] קדושת דמים ודבר הקרב ממנו דהיינו מתנות שבע יזה לשם מים (דהיינו) [דהוא] מותר ודבר הנאכל פריק ואכיל ומאי דוחקיה להתנות בנדבה כל הלוג ויצטרך לדחוק ולומר דאע"ג דלר"ש אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני תם צריכין להני שינויי דלעיל. ותירץ הר"ר יצחק מנוה דא"כ (אמאי) [איכא] יש פדיון לקרבן שיאמרו מוציאין קדושת הגוף לחולין ע"י פדיון. וא"ת לעיל דקאמר דפריק להו ליחוש שמא יאמרו יש פדיון לקדוש קדושת הגוף וי"ל דודאי משום האי פורתא דמסלא ליה לא אתי למימר דמוציאין קדושת הגוף לחולין ע"י פדיון כיון דאין שיעור קרבן וכן צריך לפרש בפ' בתרא דמנחות: ג] דר' אליעזר ואמר אין תיבות ר"ש הוא ואת ד' נמחק: ד] תלוי ר"ש היא אמר: ה] השריפה איברים באיברי בעלי מומין ר"א אומר אם קרב ראש אחד יקרבו כל הראשים כרעיו של אחד מהן יקרבו כל הכרעים וחכ"א אפי' קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה: ו] לריח ניחוח אי אתה מעלה. פ"ה סמוך לקרא הוא דכי כל שאור. שאור וכל דבש לא תקטירו קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו וגו' ומוסב על מקרא ראשון והכי משמע אותו שאמרתי לך לא תקטירו ממנו פעם שניה לא אמרתי אלא דלא יעלו לריח ניחוח אבל לשם עצים מותר הדוקא גבי איברי חטאת שנתערבו אבל גבי ראשים בעי ר"א שיקרב אחד מהן ולא אסרי' דמעלה להו לשם עצים כדקאמר תלמודא וטעמא משום דלא איירי קרא דריח ניחוח בבעלי מומין: ז] תרתי שמעינן מינה. דמאותם נתמעטו שירי [אישים] דלא שייך בהו דין דשאור ודבש בין לענין איסור העלאה דכבש ובין לענין אף עולין אף לשם עצים דאין סברא למעט לחצאין. וא"ת שפיר קאמרי רבנן מאי טעמא דר"א וי"ל (דלר"א) [דר"א] סבר דיותר סברא למעט לחצאין ממה שנאמר (דאותם) [דמאותם] נמעט דשאור ודבש אין עולין לכבש כמו שאין עולין לגבי מזבח אבל שירי אישים עולין לכבש והשתא לענין כבש מיקל הכתוב בשירי אישים יותר מבשאור ודבש וגבי מזבח הוי איפכא שנחמיר טפי בשירי אישים ונאמר דאין עולין אפי' לשם עצים ושאור ודבש עולין לשם עצים לכך סברא טפי לכל הפחות להשוותם לענין דעולין לשם עצים ומיעט אותם לענין כבש ואין לדרוש איפכא לאיסור העלאה [לשם] עצים דע"כ הוצרכו לאוקמי אותם לענין כבש דסמיך ליה: מתניתין דלא כי האי תנא. ופליג עליה דמתני' בתרתי כדמפרש ואזיל חדא דאמר בברייתא דלא נחלקו באיברי חטאת [כו'] ובמתני' קאמר דפליגי וחדא באיברי מום לר"א יקרבו בכל ענין ואפי' לא קירב ראשו של אחד מהן ובמתני' קאמר ר"א אם קירב ראשו של אחד מהן דוקא אז אמרינן יקרב השאר והכא קאמר יקרבו בכל ענין ומעכיה כדמסיק ואזיל: ח] אני איברי בעלת מום למעלה: ט] דנקט גבי הזאות לישנא דמסיק להו לשם עצים ולא נקט לשם כו' נקט ליה הס"ד: י] מצורע והלוג: יא] והדר נמלייה את ו' נמחק: יב] ולא יביא קדשים את מ' נמחק: יג] שיריים הס"ד ומה"ד איברים. של עולות הרבה הס"ד ומה"ד באיברי עולת בעלת מום. אם קרב תלינן איסורא ביה הס"ד ומה"ד יצא לבית השריפה דלא תלינן איסורא בקריבין כבר הס"ד ומה"ד גמ' ואל: יד] תיבת למעוטי נמחק: טו] דכתיב בהאי קרא קאי וכי: טז] דקתני דבבשר חטאת פליגי כו' איברין באיברי בעלי מומין: יז] מדות. ותירץ בקונטרס דאין כלי שרת מקדש אלא מדעתו ואין דעתו שיקדש קדושת הגוף ועי"ל דאין חל על פורתא קדושת הגוף לפי שאין באותו פורתא שיעור קרבן ואין כלי שרת מקדש אלא דבר הראוי לקדש כגון לוג שלם. ואע"ג דכי מילאהו יש בו כשיעור מ"מ אינו מצטרף עם השאר לקדושת הגוף כיון דבאותו שאר לא היה בו כדי שיעור לענין נדבה בלא האי פורתא. מהר"פ: יח] ומיהו התם ניחא דלא חייבה תורה להקריש מש"ה לא איצטריך קרא אבל עוד קשה: יט] בתרא דמנחות: כ] להקשות דלימא דהנך שיריים דהכא דמסיק להו לשם עצים חדא דרחמנא אמר למצות ועוד דל"א: כא] אליעזר דריבוי דכבש לא קאי תיבת דאותם נמחק: כב] דאיצטריך לכדדרשי הכי:

נושא
גזרות בגנין - אם מתנדבין אשם תלוי

נושא
הסבר מח׳ התנאים בדין העלאת איברי חטאת שנתערבו בעולה לשם עצים

נושא
ברייתא המציגה מח׳ ר״א ורבנן בדבר שונה מהמשנה

נושא
קושיא:
לפי מה שמובא בברייתא -
למה ר״א מחלק בין
(א) תערובת איברי תמימה עם בעלת מום (יקרבו)
(ב) לתערובת רובע ונרבע (לא יקריבו)

ויקרא ב:יא
כל המנחה אשר תקריבו לה׳ לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה׳
יב קרבן ראשית תקריבו אותם לה׳ ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח

* ואין מתנדבין לשם עצים